

Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

Lumen

Iași, 2011

Mictat A.GÂRLAN
Metodologia cercetării etnopsihologice

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr. 003.
www.edituralumen.ro, www.librariavirtuala.com

Redactor: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Gârlan A., Mictat

Metodologia cercetării etnopsihologice
/ Mictat A.GÂRLAN - Iași: Lumen, 2011

Bibliografie

Pag. 445

ISBN-

Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

Lumen

Iași, 2011

Pagină lăsată goală
intenționat

Cuprins

Cuvânt înainte	9
Prefață	13
Capitolul I. ETNICITATE ȘI INTERETNICITATE	19
1.1. Actualitatea relațiilor etnice la sfârșitul secolului al XX-lea.....	19
1.2. Concepte și orientări de bază în psihologia etnică.....	24
1.3. De la diagnoza psihosocială a personalității, la abordarea personalistă a etnicității.....	35
1.4. Un deceniu și mai bine de interetnicitate și etnopsihologie în România.....	46
Bibliografie	56
Capitolul II. IMAGINI ETNOCULTURALE INTERNE ȘI EXTERNE DESPRE PSIHOLOGIA POPORULUI ROMÂN	61
2.1. Tentative de conturare a psihologiei poporului român - Bogdan Petriceicu Hașdeu și posteritatea sa.....	61
2.2. Studii despre români – Constantin Rădulescu Motru, Mihai D. Ralea, Anatole Chircev, Athanase Joja și alții.....	68
2.3. Hermann von Keyserling, Ruth Benedict, Klaus Heitmann, imagini externe despre români.....	92
2.4. Anexe	101
Bibliografie	104
Capitolul III. METODOLOGICA CERCETĂRII ETNOPSICHOLOGICE	107
3.1. Probleme metodologice în etnopsihologie.....	107
3.2. Obiective, ipoteze, principii.....	112
3.3. Constituirea grupurilor etnice de cercetare	114
3.4. Gruparea, ordonarea și manevrarea bazei de date	119
3.5. Diagnoze de valori, trăsături și stiluri etnice cu ajutorul <i>Chestionarului PPN -50</i>	124
3.6. Analiza de fidelitate a <i>Chestionarului PPN-50</i>	138
3.7. Alte date de prelucrare statistică	144
3.8. Diagnoza distanțelor inter- și intraetnice Chestionarului Bogardus -1995	151
3.9. Anexe	159
Bibliografie	162
Capitolul IV. DIN SPECIFICUL NAȚIONAL ALA ROMÂNILOR DOBROGENI	165
4.1. Dobrogea, istoria unui ținut românesc.....	165
4.2. Trăsături etnopsihologice în formarea limbii române prin naționalizarea influențelor străine	180
4.3. Structura grupurilor de cercetare a românilor	187
4.4. Diagnoza relațiilor etnice ale românilor dobrogeni	188
4.5. Analize de trăsături și valori etnice.....	192
4.6. Analiza matricială a stilurilor etnice.....	198
4.7. Anexe.....	201
Bibliografie	203

Capitolul V. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA TURCĂ	207
5.1. Scurt istoric	207
5.2. Structura grupurilor de cercetare a comunității turce	211
5.3. Analiza relațiilor etnice ale turcilor dobrogeni.....	213
5.4. Analiza de valori și trăsături etnice.....	216
5.5. Analize matriciale de stiluri etnice turcești.....	220
Bibliografie	227
Capitolul VI. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA TĂTARĂ	229
6.1. Scurt istoric	229
6.2. Structura grupurilor de cercetare a tătarilor	233
6.3. Diagnoza relațiilor etnice ale tătarilor dobrogeni	235
6.4. Analiza de trăsături și valori etnice.....	238
6.5. Analiza matricială a stilurilor etnice tătare.....	243
6.6. Anexe	246
Bibliografie	251
Capitolul VII. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA RUȘILOR-LIPOVENI	253
7.1. Scurt istoric	253
7.2. Structura grupului de cercetare a rușilor lipoveni	256
7.3. Diagnoza relațiilor etnice ale rușilor lipoveni	257
7.4. Analiza de trăsături și valori etnice.....	261
7.5. Analiza matricială a stilurilor etnice ale rușilor lipoveni.....	266
7.6. Anexe	269
Bibliografie	274
Capitolul VIII. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ELENĂ	275
8.1. Scurt istoric	275
8.2. Structura grupurilor de cercetare a grecilor.....	278
8.3. Diagnoza relațiilor etnice ale grecilor dobrogeni.....	279
8.4. Analiza de trăsături și valori etnice.....	281
8.5. Analiza matricială a stilurilor etnice elene	285
8.6. Anexe	288
Bibliografie	293
Capitolul IX. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ITALIANĂ	295
9.1. Scurt istoric	295
9.2. Structura grupului de cercetare	298
9.3. Analiza relațiilor etnice ale italienilor dobrogeni.....	299
9.4. Diagnoze de valori și trăsături etnice.....	301
9.5. Analiza de stiluri etnice	307
Bibliografie	315

Capitolul X. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA UCRAINEANĂ.....	317
10.1. Scurt istoric	317
10.2. Structura grupurilor de cercetare.....	319
10.3. Analiza relațiilor etnice ale ucrainenilor dobrogeni	320
10.4. Diagnoze de trăsături și valori etnice	323
10.5. Analiza de stiluri etnice.....	329
Bibliografie	337
Capitolul XI. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ROMILOR.....	339
11.1. Scurt istoric	339
11.2. Structura grupurilor de cercetare a romilor (țiganilor)	343
11.3. Analiza relațiilor etnice ale romilor dobrogeni	344
11.4. Analiza de valori și trăsături etnice.....	347
11.5. Analiza stilurilor etnice.....	352
Bibliografie	359
Capitolul XII. PROGNOZA RELAȚIILOR ETNICE	361
12.1. Un model de investigație între cerințe și posibilități.....	361
12.2. Anexe Chestionar PPN-50	367
<i>Anexa 1 Distribuția empirică pe total număr de cazuri .....</i>	<i>367</i>
<i>Anexa 2 Inventar de medii și abateri standard.....</i>	<i>384</i>
<i>Anexa 3 Praguri de semnificație statistică pe comunități etnice.....</i>	<i>386</i>
<i>Anexa 4 Inventar de note brute și procente la Chestionarul PPN-50.....</i>	<i>411</i>
<i>Anexa 4.1. Analize de fidelitate –Români Autoevaluare 50 chestionare / evaluări .....</i>	<i>430</i>
<i>Anexa 4.2. Analize de fidelitate – Români Retro-evaluare 300 chestionare / evaluări.....</i>	<i>434</i>
REZUMAT	439
SUMMARY	443

Pagin 1 sat goal inten ionat

Cuvânt înainte

În primul rând, pentru zilele de azi se cuvine a sublinia importanța și actualitatea temei abordate, prin faptul că în România se desfășoară un amplu proces de reaşezare a întregii vieți sociale pe baze democratice, în care principiul reprezentării drepturilor omului și al noilor relații dintre majoritate și minoritate, devin un termen esențial al creației politice. Cunoașterea și evaluarea lor *acum* prin metodologii valabilă și pentru viitor, reprezintă obiective prioritare ale cercetărilor de psihologie, sociologie sau antropologie culturală, în vederea centralizării și înlăturării condițiilor obiective sau subiective generatoare de tensiuni și conflicte.

În al doilea rând, în cazul lucrării de față trebuie de remarcat seriozitatea și meticulozitatea cu care autorul a înțeles să abordeze pe cont propriu o temă de mare complexitate în care de obicei se angajează echipe întregi de cercetători.

Semnificativ este că în efortul său autorul a reușit o delimitare a domeniului de investigație numai pe latura psihosocială a relațiilor etnice și mai ales cea etnopsihologică a specificului național - contrându-se pe elaborarea și punerea la punct a unui model de investigație mai adecvat și mai eficient pe partea de recoltare, prelucrare și interpretare a datelor, față de alte direcții prezente în literatura de specialitate. Pentru aceasta dr. Gârlan Mictat a desfășurat o amplă activitate de informare și documentare bibliografică, fiind parcurse cele mai importante lucrări românești și străine consacrate psihologiei popoarelor, în general, și a psihologiei poporului român în special. Subliniez capacitatea de selecție, cu ordonarea critică a rezultatelor și concluziilor la care au ajuns diverșii autori care și-au propus să realizeze profilul psihologic pe exemplul poporului român, relevând pe de o parte, diferențele mari de opinii, iar pe de altă parte, limitele modelelor metodologice utilizate. Perspectiva istorică este aplicată și în tratarea statutului actual al minorităților conlocuitoare existente în prezent în zona Dobrogei, ceea ce cred că este important pentru evaluarea corectă a raporturilor existente în cadrul modelului interetnic românesc, dar și ca modele de exercițiu pentru diagnoza unor popoare mai mari.

Prin analizele comparative pe care le întreprinde și prin comentariile pertinente pe care în mod argumentat le dezvoltă, autorul aduce în prima parte a lucrării o contribuție meritorie la sintetizarea unui tablou teoretic unitar al datelor și ideilor relevante cuprinse în lucrările publicate în domeniul etnopsihologiei poporului român și a unor minorități naționale de pe pământul României.

Pornind tocmai de la această serioasă și matură evaluare a ceea ce s-a produs și s-a scris în acest domeniu până la data demarării cercetărilor proprii, autorul a ajuns la concluzia că obiectivul cel mai important constă în elaborarea unui model de investigație cu unele valențe experimentale care să suplinească neajunsurile celor care au fost folosite până în prezent și să permită o evaluare obiectivă a modului de personalizare a comunităților sociale în cadrul relațiilor etnice studiate.

Domnia sa în literatura noastră de specialitate vine cu un model de abordare personalistă a etnicității, printr-un recurs la conceptele psihologiei diferențiale pe care le aplică în studiul comunităților naționale ca entități sociale personalizate. În opinia sa, un model experimental în diagnoza relațiilor etnice trebuie să permită atât relevarea aspectelor de distanță socială dintre comunități coabitante cât și aspectele de specific etno-psihologic prin stabilitatea unor trăsături de personalitate colectivă, care se îmbină în diferite

combinații de la un neam la altul. Această ipoteză a autorul este corectă metodologic și în acord cu obiectivul declarat, respectiv: posibilitatea decelării unor trăsături - valori și distanțe sociale cu intensități variabile de manifestare, între comunități conlocuitoare în cadrul unui model diagnostic special adaptat, pe baza a trei elementele originale:

- principiul dublei perspective în determinarea trăsăturilor etno-psihologice prin demersuri de auto- și retroevaluare ;
- unitatea diadică a analizei referitoare la cercetarea relațiilor sociale prin considerarea succesivă a relaționării a două câte două comunități etnice ;
- bidirecționalitatea investigației, atât spre cadrul axiologic intern cu orientare spre valori și atitudini caracteristice fiecărei comunități din zonă, cât și spre cadrul relațional extern, al distanțelor sociale dintre comunitățile etnice luate în studiu.

Ca instrumente specifice de cercetare s-au folosit chestionarele Bogardus - 95 și PPN - 50, pe care autorul le-a supus unei analize riguroase din perspectiva modelului său, introducând următoarele corecții și reformulări necesare :

- eliminarea inversiunii punctajelor la ultimele 2 întrebări ale chestionarul Bogardus din cadrul variantei de aplicare Neveanu ;
- modificarea parțială în cadrul chestionarului Bogardus a scalei de evaluare, îndeosebi în zona de mijloc la treapta III, unde răspunsul „și da și nu“ a fost plasat spre treapta II într-o formulare nouă, prin varianta “nu sunt sigur” ;
- simplificarea instructajului cu accente pe intensitatea contactelor sociale ;
- nominalizarea în chestionar a comunităților etnice din zona cercetată ;
- deschiderea unor posibilități de manifestare și evaluare succesivă a unor distanțe sociale bilaterale, atât față de propriul grup etnic cât și față de fiecare comunitate conlocuitoare, cuprinsă în aria de investigație.

Aceste modificări prezintă o serie de avantaje metodologice care sporesc originalitatea concepției sale. Din aceste avantaje menționăm :

- posibilitatea verificării, reexperimentării și re-comparării rezultatelor care s-au obținut în cadrul altor cercetări efectuate cu același instrument ;
- stimularea subiecților din fiecare grup supus investigației la o dublă scalare de atitudini: una din perspectivă internă, față de propria comunitate și alta din perspectivă externă, față de alte comunități etnice coabitante ;
- comparabilitatea distanțelor etnice obținute, ca expresii ale relațiilor dintre comunități, grație caracterului unitar al sistemului unităților de măsură;
- evidențierea distanțelor critice dintre comunități, din mai multe puncte de vedere.

Numărul de cazuri pe care a fost experimentat modelul a cuprins 350 de subiecți, selectați după criterii de competență observațional - evaluativă din toate comunitățile etnice ale Dobrogei, cu câte 50 de subiecți din comunitățile mari de români, turci, romi și lipoveni și câte 30 subiecți din comunitățile mai mici de armeni, greci, italieni și ucraineni. Rezultatele obținute au fost supuse unei minuțioase prelucrări statistice, calculându-se medii artistice, abateri standard, indicii de semnificație în trei variante: de autoevaluare, retroevaluare și de integrare a datelor pe ansamblul eșantionului.

Acestea au permis să se stabilească un ansamblu de trăsături/valori definitorii pentru cele 9 comunități investigate, din care în mod ilustrativ s-a redactat concluzii monografice pe comunitățile cercetate, cu un tablou complet al distanțelor sociale din această zonă, cu valoarea unui expozeu de relații sociale valabile pentru acest sfârșit de

secol XX, cu numeroase repere și sugestii de importanță științifică incontestabilă în programele de politici culturale pentru minorități.

Apreciez importanța și meticulozitatea pe care autorul le probează în analiza și valorificarea în plan teoretic și metodologic a imensului material factic recoltat.

În concluzie, consider că prezenta lucrare a reușit să aducă o contribuție notabilă la fundamentarea metodologică a cercetărilor în sfera relațiilor etnice.

Lucrarea în ansamblul ei este realizată la un nivel științific ridicat, într-un stil de redactare curat, clar și atrăgător, ceea ce o face plăcută la citit, accesibilă marelui public.

Prof. univ. dr. Mihai Golu

Pagin I sat goal inten ionat

Prefață

În România problemele etnopsihologiei, referitoare la psihologia poporului român sau la psihologia minorităților etnice și a relațiile acestora cu populația majoritară, au început să fie studiate sistematic abia după 1990. Abia în această perioadă în noile condiții de democratizare a societății, de liberă exprimare a opiniilor și atitudinilor politice, s-au trezit la viață și au început să se organizeze mai întâi cultural, iar mai apoi și politic, numeroase uniuni sau grupuri etnice minoritare. Unele dintre acestea, conform normelor juridice românești, sunt reprezentate și în Parlamentul României, printre acestea regăsindu-se maghiarii, germanii, țiganii, armenii, rușii lipoveni, sârbi, grecii, italienii, turcii, tătarii, ș.a. Apariția acestor organizații, și mai ales drepturile câștigate în conformitate cu normele Uniunii Europene, sunt argumente indubitabile pe linia democratizării vieții social-politice românești.

Dar în aceste condiții a mai apărut și o nouă varietate a atitudinilor sociale-politice pentru că toate domeniile tangente temei, de la istorie și literatură până la psihologie, sociologie, filozofie și jurnalism, abundă în formulări subiective, opinii hazardate, unele chiar rău voitoare, xenofobe, în variante exagerate, cu formulări dictate de interese de moment, în baza unor experiențe personale limitate, realizate în afara unor studii atât asupra poporului român, cât și a minorităților sale.

Din această diversitate a rezultat și o nouă piață a temelor de cercetare, prin nevoia de obiectivitate care a devenit din ce în ce mai acută, cu necesitatea elaborării unei metodologii de investigație autentic științifice, concepute în vederea valorificării tezaurului etnopsihologic existent și de utilitate în orientarea viitoare a fiecărei comunități.

Pornind tocmai de la această serioasă și matură evaluare a ceea ce s-a produs, s-a scris, de bine sau de rău în acest domeniu, până la data demarării cercetărilor proprii, autorul a ajuns la concluzia că obiectivul cel mai important constă în elaborarea unui metodologii de investigație cu valențe experimentale care să suplinească neajunsurile celor care au fost folosite până în prezent și să permită o evaluare obiectivă a modului de personalizare a comunităților sociale în cadrul relațiilor etnice studiate.

În literatura de specialitate acest autor vine cu un nou model de abordare personalistă a etnicității printr-un recurs la conceptele psihologiei diferențiale pe care le aplică în studiul comunităților naționale ca entități sociale personalizate. În opinia sa, un model experimental în diagnoza relațiilor etnice trebuie să permită atât relevarea aspectelor de distanță socială dintre comunitățile coabitante, cât și a specificului lor etnopsihologic, prin stabilitatea unor trăsături de personalitate colectivă, care se pot îmbina în diferite combinații de la un neam la altul.

În acest nou model de investigație autorul a pornit de la următoarele ipoteze :

- a. fiecare neam, popor, minoritate, este un personaj colectiv, cu o viață proprie recunoscută de toți membri săi ;
- b. fiecare neam, popor, minoritate, cuprinde un ansamblu de caracteristici generale și particulare, de viață social-politică și istorico-culturală, cu suficiente elemente de factură psihologică ;
- c. comunitățile și relațiile etnice de orice fel, pot fi un câmp de experimentare metodologică în domeniul psihologiei sociale.

Ipoteza de bază a lucrării sale vizează posibilitatea decelării unui contur de personalitate colectivă și de distanțe sociale între comunități etnice conlocuitoare, cu trăsături diferențiale de natură psihologică, care se pot generaliza în elemente de specific național.

Dar spre deosebire de alte cercetări în acest domeniu, această viziune metodologică este o de complexitate și originalitate fără precedent. Aceasta întrucât odată aplicată în aceeași perioadă de investigație și pe mai multe grupuri etnice, se obțin un șir întreg de etnopsihologii, elaborate și redactate de autor, pentru comunitățile românilor, turcilor, tătarilor, grecilor, rușilor-lipoveni, ucrainenilor, italienilor, inclusiv ale romilor, care toate în literatura de specialitate reprezintă studii în premieră absolută. Remarcabil rămâne sistemul de evaluare a personalității colective din perspectiva psihologiei sociale, într-o nouă abordare, de la grup la grup și de la comunitate la comunitate. În mod obișnuit, toate cercetările de psihologie etnică cu diferite variante, pedalează pe principiul diadei, respectiv: *noi românii / ei românii* sau *români și germani* sau *români și maghiari*, etc. De asemenea în metodologiile „clasice” de psihologie etnică ale românilor s-au ale altor popoare, planul etnopsihologic referențial este istoric, cultural sau etnografic. De exemplu, pentru construcții de psihologie a poporului român, autori precum Dimitrie Drăghicescu sau Mihail Sadoveanu au ca plan de referință însăși istoria românilor, acest referențial fiind aplicat de mulți autori în studiul altor popoare. Pentru alți autori ca C. Rădulescu Motru, George Călinescu sau Lucian Blaga, pentru analize de specific al poporului român referențialul de raportare psihologică este de factură culturală. Pe când la dl. Mîctat Gârlan cadrul de referință, de comparare și de validare a cadrului de valori și trăsături constatate este *interetnicitatea*, analizată într-un spațiu regional și geopolitic delimitat, referențialul istoric sau cultural fiind secundar sau subordonat.

În primul plan al investigațiile sale autorul trece principiile analizei intercorelative și al dublei perspective în care fiecare comunitate studiată se raportează rând pe rând, la fiecare grup etnic martor din spațiul celor conlocuitoare. Spre exemplu, în studiul a două comunități pe acest principiu al dublei perspective, din proiectare trebuie să se obțină 4 categorii comparate de imagini / atitudini / distanțe, respectiv 2 x 2 perspective, una din *auto-evaluare* și alta din *hetero-evaluare*. Iar în prezentarea acestor 4 categorii de relații și tot atâtea atitudini reciproce, în mod clasic se construiesc 4 „diade” comparative. Dar o astfel de analiză relațională se complică atunci când zona de cercetare este multiethnică cu 3, 4, 5, sau chiar mai multe comunități, situații în care varietatea relațiilor analizate crește în progresie geometrică. Astfel, în studiul multiethnic a 3 comunități conlocuitoare, matematic exista $3 \times 3 = 9$ perspective cu tot atâtea categorii de imagini / atitudini reciproce, toate diferite între ele. În cazul a 4 comunități conlocuitoare progresia variantelor relaționale crește la $4 \times 4 = 16$ categorii de imagini / atitudini reciproce, etc. În cercetare similară desfășurată de autor în zona Dobrogei pe 9 comunități de români, ruși-lipoveni, ucraineni, turci, tătari, greci, armeni, italieni și romi, progresia variantelor relaționale a fost de $9 \times 9 =$

81 categorii de imagini / atitudini reciproce. În asemenea cazuri, dacă un singur analist ar consacra timp de numai un an, pentru studiul fiecărui tip de relație / diadă, inclusiv cu timpul necesar etapelor de teren, al redactării și prezentării lor, atunci în mod corespunzător durata totală a investigațiilor sale pentru cercetarea integrală a tuturor relațiilor rezultate, ar crește la 9, 16, respectiv 81 de ani (!).

Aceste este și motivul principalul pentru care astfel de studii se desfășoară în cadrul unor colective mai largi de cercetători. Dar pe principiul analizei intercorelative introdus de autor, cel puțin durata etapelor de teren necesare recoltărilor de date, este redusă la o singură investigație, cu un accent crescut pe partea de prelucrare automată a datelor pe calculator, care se pot realiza ulterior. Pe lângă partea de reducere masivă a duratei totale de cercetare, acest aspect devine important mai ales în studiul zonelor cu tensiuni etnice, în care conflictele de acest gen au degenerat până la manifestări militare. În asemenea cazuri, o analiză intercorelativă redusă la o singură descindere în teren este mai indicată decât o lungă serie de investigații succesive pe diade de relații etnice.

În privința *Chestionarului PPN-50* acesta reprezintă un alt instrument special adaptat pentru diagnoze de valori, trăsături și stilurilor etnice, elaborat în colaborare cu prof. Paul Popescu Neveanu, inspirat din testul de personalitate Berkeley, cunoscut și sub denumirea de Big-Five. Dar spre deosebire de *Big-Five* noul instrument este destinat în special cercetărilor de etnopsihologie și operează cu un număr de 50 de atribute-trăsături, față de numai 35 ale testului de personalitate Berkeley. În concepția autorului, faptul asocierii acestor instrumente este foarte important, întrucât scala de atitudini Bogardus are în vedere numai o diagnoză a distanțelor sociale și a relațiilor externe comunității cercetate, pe când chestionarul PPN-50 are în vedere diagnoza unor trăsături interne comunităților cercetate, aplicarea lor simultană având un caracter complementar. De amintit că dl. Mictat Gârlan a renunțat la utilizarea chestionarului Berkeley, analizat în faza de pretestare dar pe care l-a respins ulterior pentru faza investigațiilor de teren.

În cercetările personale ale autorului au fost utilizați 350 de evaluatori sau experți, care au întrunit simultan o serie de condiții:

- a. să fie persoane rezidente și vechi trăitoare în zonele cercetate,
- b. să fie bune cunoscătoare a relațiilor etnice din zona studiată,
- c. să posede un nivel de instruire școlară cel puțin mediu,
- d. să fie membre al unor organizații etnice locale.

Cu mare dificultate, evaluatorii au fost selectați din rândul populației majoritare și minoritare în spațiul dobrogean, câte 50 evaluatori din partea comunităților mari de români, turci, ruși-lipoveni și câte 30 evaluatori din rândul comunităților mici de armeni, greci, italieni, ucraineni și romi. Să mai adăugăm faptul că fiecare grup de evaluatori a fost stratificat pe subgrupuri de sex și de vârste. De asemenea, în cercetare au fost incluse numai uniunile etnice reprezentative, cu sedii sau filiale în orașe dobrogene prin organizații legal constituite și activități permanente. Fiecare subiect inclus în cercetare a realizat o dublă operație: una cu caracter auto-evaluativ asupra propriei etnii și alta de hetero-evaluare a celor 8 comunități conlocuitoare. După recoltarea chestionarelor, datele obținute au fost prelucrate statistic, după un program foarte laborios, pe computer. Au fost calculate medii, dispersii, semnificații statistice ale diferențelor dintre medii, analiza de varianță și controlul normalității curbilor de distribuție în jurul mediilor aritmetice, procesate în table și grafice foarte sugestive. Din multitudinea concluziilor interesante cu caracter de originalitate în studiul problemelor etnice, extragem câteva concluzii.

Continuarea acestui volum o puteți lectura a

În cazul lucrării de față, trebuie de remarcat seriozitatea și meticulozitatea cu care autorul a înțeles să abordeze pe cont propriu, o temă de mare complexitate în care de obicei se angajează echipe întregi de cercetători. Semnificativ este că în efortul său autorul a reușit o delimitare a domeniului de investigație, numai pe latura psihosocială a relațiilor etnice și mai ales cea etnopsihologică a specificului național - contrându-se pe elaborarea și punerea la punct a unui model de investigare mai adecvat și mai eficient față de alte direcții prezente în literatura de specialitate. Pentru aceasta dr. Gârlan Mîctat a desfășurat o amplă activitate de informare și documentare bibliografică, fiind parcurse cele mai importante lucrări românești și străine consacrate studiului psihologiei popoarelor, în general, și a psihologiei poporului român în special.

Prof. univ. dr. Mihai Golu

Mîctat A.GÂRLAN (n. în 1948 la București) a absolvit Facultatea de Filozofie a Universității București, specialitatea *Psihologie*. După 4 ani petrecuți la Laboratoarele de Psihologie Auto și Naval ale Policlinicii CFR Constanța, ocupă prin concurs, un post pe timp de 7 ani, ca șef Laborator Psihologie - Ergonomie la Combinatul Chimic de Apă Grea de la Drobeta Turnu Severin. După anul 1990 până în prezent, este cercetător științific la Institutul de Cercetare a Calității Vieții – Academia Română, doctor în psihologie din anul 2000. Este coautor de studii publicate în colecții de lucrări prin editura Complexului Muzeal Arad, semnate în volumele: *Minoritățile între identitate și integrare* (1999), *Modele de conviețuire în Europa Centrală și de Est* (2000), *Identitate - Alteritate - Multiculturalitate* (2001), *Interetnicitate în Europa Centrală și de Est* (2002). La editura Lumen din Iași a publicat volumele: *Fundamentări metodologice în etnopsihologie* (2004) și *Etnopsihologii minoritare în spațiul dobrogean* (2007), iar prin editura Kriterion în colaborare cu Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale din Cluj-Napoca este coautor al lucrării: *Procese și contexte social-identitare la minoritățile din România* (2009), tradusă și în limba maghiară. Volumul de față este o ediție unitară care prezintă majoritatea lucrărilor din acest domeniu.